

Nân-ı Aziz

Evliya Çelebi fırıncılar için der ki:

“Bunların piri Adem Aleyhisselam’dır. Çünkü Hz. Adem a.s. cennetten çıkarılıp yeryüzüne dü ünce karnı acıkmı ve evvela bu day çorbasıyla açlı nı gidermi . Onun için bir kimse evine bir adam davet etse, ‘buyurun baba çorbası içelim’ der. Sonra Cibril-i Emin vasıtasıyla Adem Nebi bu dayı un edip, hamur yapıp, ekmek pi irmesini ö rendi. Bu sebepten taze ekmek, hususiyle sıcakçası, insana taze can verir.”

Evliya Çelebi merhumun bu anlatımı son derece önemli. Zira ekme i nimet olarak görmek, hatta birçok nimetin sembolü olarak görmek i te bu bakı mın, bu kültürün bir sonucu. Osmanlı’da ekmek, resmi tabelalarda “nân-ı aziz” diye yazılırmı . Yani mübarek, kıymetli ekmek... Anadoluda ise birçok yörede hâlâ, yemek yedim, denmez de, “hadi buyurun biraz ekmek yiyelim” yahut “ekmek yedim” denir.

Aldı ımız ücreti, kazancımızı “ekmek parası” olarak niteler, mesle imiz için “bu i ten ekmek yiyoruz” der, evin ihtiyaçları için “çoluk-çocuk ekmek bekliyor” tabirini kullanırız. i rast gidene “ekme ine ya sürüldü”, aymazlık ya da nankörlük edene “ekme ini aya ı ile tepti” deriz. “Et ne kadar arık olsa ekmek üstüne yara ır” diye ekmeksiz sofraya dü ünmeyiz.

Bazı sosyal bilimciler göre, ekmek medeniyetin ilk adımı. Çünkü insano lu ekmek yapmayı ö rendikten sonra her gün gıda aramak zahmetinden kurtulmu , ba ka u ra lara zaman ayırmaya ba lamı .

Ça da vah i kültür hariç, ekme in her kültürde, her millette müstesna bir yeri oldu u muhakkak. Biz ise ekme e o derece hürmet ederdik ki, kırıntılarını bile ayak altında bırakmayıp toplar, dü en ekmek parçasını hemen kaldırır, öper, ba ımıza koyardık. Ekmekle el ve dudak temizleyenler kınanır, çöpe ekmek atanlar büyük günahlardan birini i lemi gibi görülürdü.

Bugün durum hayli de i ik. Ne ekmek eski ekmek, ne de bizim nimet anlayı ımız eskisi gibi. Pasta, sandviç, kek, çikolata gibi nesnelere çocuklarımıza kuru ekmek yemeyi çoktan unutturdu. Yere dü en ekme i öpüp ba a koyma adeti artık tarihe karı tı. Evlerimizde ve toplu yemek yenen yerlerdeki ekmek israfı ise nân-ı azizin erefini çoktan üç paralık etti.

Belki geleneksel anlayı ımızda ekme e verilen bu de er abartılı gelebilir. Ancak tarih boyunca hayat ve mai et anlamında görülen ekmek, bize verilen tüm nimetleri temsil eder. De eri de bu nimeti verenden gelir.

Akif Güler
semerkanddergisi